

[OFFENTLIG VERSJON]

**Melding av foretakssammenslutning
jf. konkurranseloven § 18**

**Hywer AS' erverv av enekontroll i
NGK Utbygging AS (aktiva)**

Oslo, 18. oktober 2022

Grette

OPPSUMMERING

Denne meldingen gjelder Hywer AS' («Hywer») erverv av enekontroll i visse aktiva og ansatte («Målaktiva») i NGK Utbygging AS («NGKU AS») sammen omtalt som «Partene», gjennom foretakssammenslutningen beskrevet i punkt 2 («Transaksjonen»). Meldingen inngis til Konkurransetilsynet i henhold til konkurranseloven § 18 på vegne av Hywer.

Hywer - melder - har virksomhetsområder som dekker (i) innsatsfaktorer (rør, ventiler, luker mv) til utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge, (ii) utvikling, bygging av småkraftprosjekter i Norge, og (iii) drift av småkraftverk i Norge.

Målaktiva er, som melder, til stede i markedet for utvikling og bygging av småkraftverk i Norge.

Transaksjonen vil føre til en begrenset konsentrasjonsøkning i *markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge*. Før Transaksjonen har Hywer en estimert markedsandel på ca. [REDACTED] i dette markedet, som øker til ca. [REDACTED] ved Transaksjonen. Etter Transaksjonen vil det imidlertid være en rekke konkurrenter som vil utøve et sterkt konkurransestrykk på Hywer i dette markedet, slike som Forte Vannkraft, Småkraft, Clemens Kraft, Tinfos, Blåfall, Nordkraft og en rekke andre aktører. Markedet er ekspansivt og det forventes etablert flere aktører de kommende år. I dette markedet, ved at Hywers konkurranseevne på pris og kvalitet øker, vil Transaksjonen styrke konkurransen til fordel for kundene.

Oppstrøms er Hywer leverandør av en rekke innsatsvarer (rør, ventiler, luker mv) til aktører i det nevnte markedet. Målaktiva er ikke til stede i oppstrømsmarkedet. Transaksjonen vil ikke ha noen vertikale utestengende virkninger for aktører, både fordi det finnes alternative leverandører og fordi Hywer vil fortsette å levere innsatsfaktorer til samtlige eksisterende og nye kunder.

Nedstrøms er Hywer til stede i markedet for *drift av småkraftverk i Norge* med en marginal markedsandel på [REDACTED]. Målaktiva er ikke til stede i nedstrømsmarkedet. Som en del av Transaksjonen vil Hywer overta driften til noen småkraftverk som blir liggende hos selger (NGKU AS), men Hywers markedsandel vil fortsatt ikke overstige [REDACTED] og under enhver omstendighet være [REDACTED]. Transaksjonen vil ikke ha noen merkbare vertikale virkninger mellom markedet for utvikling og utbygging og drift av småkraftverk i Norge.

Transaksjonen vil på denne bakgrunn ikke hindre effektiv konkurranse i noe marked i strid med konkurranselovens formål.

* * *

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	PARTENE - KONTAKTINFORMASJON	5
1.1	Melder.....	5
1.2	Øvrig involvert foretak	5
1.3	Kontaktperson	5
2.	BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN	6
2.1	Beskrivelse av den meldte foretakssammenslutningen og hvordan den kom i stand	6
2.2	Beskrivelse av faktiske og juridiske forhold som er av betydning for muligheten til å utøve avgjørende og varig innflytelse (kontroll) over foretakets virksomhet.	7
2.3	Opplysninger dersom foretakssammenslutningen skjer ved opprettelsen av et fellesforetak	7
3.	BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN.....	7
3.1	Beskrivelse av de involverte foretakenes juridiske og organisatoriske struktur, og deres virksomhetsområder	7
3.1.1	Melder - Hywer AS	7
3.1.2	Målaktiva	9
3.2	Oversikt over eierinteresser de involverte foretakene har utenfor konsernet, men innenfor de virksomhetsområder som berøres av foretakssammenslutningen ...	10
3.3	De involverte foretakenes omsetning og driftsresultat i Norge 2021	10
3.4	Navn på bransjeorganisasjoner de involverte foretakene er medlem av.....	10
4.	BESKRIVELSE AV RELEVANTE MARKEDER.....	11
4.1	Innledning og oversikt	11
4.1.1	Partenes tilstedeværelse.....	11
4.1.2	Om det norske kraftmarkedet - utvikling og utbygging - særlig om småkraft	11
4.2	Innsatsmarkedene - til utbygging av småkraftverk (kun Hywer)	13
4.3	Drift av småkraftverk i Norge (kun Hywer)	15
4.4	Hovedmarkedet (potensielt berørt marked): Markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge	16
4.4.1	Markedsavgrensning	16
4.4.2	Oversikt over markedet Partenes markedsandeler	17

4.4.3	Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste konkurrenter – markedsandeler – virkninger	18
4.4.4	Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste kunder – andel av salg – virkninger	19
4.4.5	Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste leverandører – andel av innkjøp – virkninger	20
4.5	Vertikalt berørte <i>eller</i> vertikalt forbundne markeder	20
5.	REDEGJØRELSE FOR EVENTUELLE EFFEKTIVITETSGEVINSTER	21
6.	TILSYN - ANDRE LANDS KONKURRANSEMYNDIGHETER.....	21
7.	TRANSAKSJONSAVTALEN	22
8.	DE INVOLVERTE FORETAKENES SISTE ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP	22
9.	OPPRETTELSE AV FELLESCORETAK	22
10.	FORSLAG TIL OFFENTLIG VERSJON AV MELDINGEN	22

1. PARTENE - KONTAKTINFORMASJON

1.1 Melder

Navn: Hywer AS ("Hywer")
Adresse: Dalstunet 15, 6963 Dale i Sunnfjord
Org.nr.: 847 531 932
Telefon: +47 57 73 52 00
Epost: post@hywer.no

1.2 Øvrig involvert foretak

Navn: NGK Utbygging AS (ervert av aktiva – «Målaktiva»)
Org.nr.: 913 841 735

1.3 Kontaktperson

Navn: Advokat Odd Stemsrud, Advokatfirmaet Grette AS
Adresse: Filipstad Brygge 2, 0114 Oslo
Telefon: +47 480 121 94
Epost: odst@grette.no

2. BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN

2.1 Beskrivelse av den meldte foretakssammenslutningen og hvordan den kom i stand

Hywer - melder - virksomhetsområder omfatter utvikling, bygging av vannkraftprosjekter og salg av utstyr og tjenester, hovedsakelig til kraftbransjen. Målaktiva (aktiva i NGKU AS) driver med utvikling, bygging og salg av vannkraftprosjekter, direkte og gjennom deleide datterselskaper. NGK Boring er et heleid datterselskap av NGKU AS.

Foretakssammenslutningen hviler på en Avtale om drift og overdragelse av virksomhet av 4. oktober 2022 mellom Hywer, NGKU AS og NGKUs heleide datterselskap NGK Boring AS («Avtalen»). Avtalen er inntatt som et vedlegg til meldingen, jf. punkt 7 nedenfor.

NGKU AS og dets datterselskaper har tidligere ferdigstilt og solgt prosjekter under følgende prosjektnavn: Røfstalskraft, Løkkebø, Bordalselva, Veiski og Salvasskardelva (de "Historiske Prosjektene"). NGKU AS og dets datterselskaper har prosjekter under bygging under følgende prosjektnavn: Mork, Røvassåga, Tverrelvi, Bjørndalen, Husvollæ, Øvre Kvemma og Gullbergelva (de "Aktive Prosjektene"). NGKU AS har prosjekter under utvikling bl.a. under følgende prosjektnavn: Grønlielva, Haugaelva, Skråvadalen, Fagervollan 2, Fagervollan 4 og Hundsåne, i tillegg til intensjonslignende avtaler knyttet til prosjektnavnene Gravdalen, Fardalen, Aa- Tverrelva, Fassdalen og Vigda (de "Fremtidige Prosjektene").

Foretakssammenslutningen består av at Hywer overtar enekontroll over deler av NGKU AS' aktiva, nærmere spesifisert i det følgende:

- Hywer skal overta de Fremtidige Prosjektene, samt inngå en driftsavtale med NGKU AS for de Historiske og De Aktive Prosjektene, samt alle gjenværende ansatte i NGKU AS. Driftsavtalen vil være uoppsigelig fra Hywers side, med unntak av en sikkerhetsklausul begrenset til vesentlig betalingsmislighold fra NGKU AS' side. Hywer vil også overta aktiva i NGK Boring AS, som består av en tunnelboremaskin.
- Etter implementering av foretakssammenslutningen vil det ikke være noe gjenværende operasjonell drift i NGKU AS. Selskapets gjenværende aktivitet vil være ferdigstillelse av de Aktive Prosjektene samt håndtering av eventuelle reklamasjoner o.l. knyttet til de Historiske Prosjektene. Dette vil utføres av Hywer i henhold til Avtalens bestemmelser om tjenesteleveranser til NGKU AS. NGKU AS' aktive virksomhet vil dermed som sådan opphøre etter gjennomføring av Transaksjonen.

Avtalens strategiske og økonomiske begrunnelse er effektivitetsgevinster gjennom sammenslåing av utbygging og drift av vannkraftverk for å samle

kompetanse, og øke Hywers konkurransevne på pris og kvalitet til fordel for kundene.

Foretakssammenslutningen vil således styrke konkurransen og innebære at Hywer vil kunne tilby et bedre tjenestetilbud til sine kunder.

Foretakssammenslutningen vil ventelig bli gjennomført relativt raskt etter Konkurransetilsynets forventede godkjenning.

2.2 Beskrivelse av faktiske og juridiske forhold som er av betydning for muligheten til å utøve avgjørende og varig innflytelse (kontroll) over foretakets virksomhet.

Foretakssammenslutningen består av at Hywer overtar Målaktiva som beskrevet i punkt 2.1 og overtar de facto enekontroll over den operasjonelle virksomheten med ansatte som i dag ligger i aksjeselskapet NGKU AS og datterselskapet NGKU Boring AS.

2.3 Opplysninger dersom foretakssammenslutningen skjer ved opprettelsen av et fellesforetak

Kommer ikke til anvendelse.

3. BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN

3.1 Beskrivelse av de involverte foretakenes juridiske og organisatoriske struktur, og deres virksomhetsområder

3.1.1 Melder - Hywer AS

Hywer AS er den tidligere vannkraftdelen av Brødrene Dahl AS som ble skilt ut i eget selskap i 2020 for å reddykke satsningen på forretningsområdet. Hywer er lokalisert i Dale i Sunnfjord og har totalt i underkant av 40 ansatte.

Hywers virksomhetsområder er relatert til småkraftverk i Norge og de tre følgende områdene:

- i. *Innsatsmarkedene:* Levering av rør, ventiler, luker, stålkonstruksjoner og komplette inntaksenheter.

- ii. *Utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge:* Prosjektering, montasje av inntaksenheter og installasjon av enheter på kraftverk og installasjon av ventiler, samt EPC (Engineering, Procurement and Construction).
- iii. *Drift av småkraftverk i Norge:* Hywer tilbyr komplette driftsavtaler med overvåking og dokumentasjonshåndtering, inkludert blant annet service på turbin og hydraulikksystem, årlig befaring og rapport med utbedringsforslag, vikartjenester ved ferie, VTA-tjenester, internkontroll/beredskapsplan, oppfølging av tilsyn og rapportering av produsert strøm.

Brødrene Dahl AS - morselskap

Hywer eies 100 % av Brødrene Dahl AS og inngår i et konsern med totalt ni andre selskaper i Norge.

Den norske delen av konsernet, hvor konsernspiss er Brødrene Dahl AS, har virksomhet i hele Norge innenfor kundesegmentene VVS, VMT, industri, havbruk, samferdsel og vannkraft (sistnevnte gjennom Hywer). Det norske konsernet har til sammen over 1100 ansatte i Norge, med 54 servicesentre. De ulike datterselskapenes virksomhet er i hovedsak knyttet til ulike innsatsmarkeder, med leveranse av materialer til ulike prosjekter innenfor Brødrene Dahl sine kundesegmenter. Foruten Hywer kan de øvrige datterselskapene i konsernet beskrives i følgende trekk:

- Dahl Optimera Norge AS, er i dag et administrasjonsselskap med fellesfunksjoner for Brødrene Dahl og Optimera (begge eies av Saint-Gobain, se under) med datterselskap.
- Bergersen Flis AS, driver virksomhet innen salg av fliser, og betjener byggherrer, arkitekter, tilvalgs kunder og firmaer. Kjernevirksomheten er leveranse av fliser til gulv, men virksomheten tar også på seg prosjekter av større dimensjoner. Bergersen Flis AS fusjonerte med Flisekompaniet AS i 2021, og er underlagt felles administrasjon i Dahl Optimera Norge AS.
- Ventistål AS, med datterselskaper, har sin kjernevirksomhet som en ventilasjons- og blikkenslagergrossist med mer enn 210 ansatte og 18 avdelinger i Norge. Virksomheten leverer ulike produkter til ventilasjon og teknisk isolasjon til marine og offshore. Ventistål AS er eneaksjonær i datterselskapet Thermo Control AS som leverer kjølemaskiner og varmpumper. Gjennom eierskapet av Thermo Control AS eier også Ventistål AS indirekte 50 prosent av aksjene i Thermo Control Midt Norge AS.
- O. Berge AS tilbyr tekniske varer til rørleggere, og dekker hyppig brukte produkter. Selskapet er i august 2022 varslet fusjonert inn i Brødrene Dahls AS.
- Geosyntia AS er en totalleverandør innenfor geosynteter og rørprodukter for vann- og avløpssystemer (VA). Selskapet har hovedkontor i Oslo, og leverer produkter som sin kjernevirksomhet. De leverer også produkter til vei og bane,

og større konstruksjoner for vannføring, samt fotgjenger- og trafikkunderganger. Selskapet er i august 2022 varslet fusjonert inn i Brødrene Dahls AS.

Brødrene Dahl og dets øvrige datterselskaper har ikke overlappende virksomhet med utbygging og drift av småkraftverk eller innsatsfaktorer til dette.

Saint-Gobain - UPE

Brødrene Dahl AS (og Hywer) eies av Saint-Gobain SA, et fransk industrikonsern. Konsernet har virksomhet i 74 land og er børsnotert i Paris, London, Frankfurt am Main, Zürich, Brussel og Amsterdam. Saint-Gobains globale omsetning i 2021 var på EUR 44,2 milliarder.

I Norge eier Saint-Gobain blant annet følgende virksomheter (i tillegg til Brødrene Dahl og Hywer): Optimera AS (byggevarer- og trelastdistributør) og dermed indirekte Florvaag Bolig AS (ferdighus), Røsand Byggevarer AS (byggevarerhus), Rencon AS (renoveringsprodukter innen bygg og anlegg), Optimera Eiendom AS (eiendomsselskap), Naglestad Bruk AS (takstolprodusent), Igland Industrier AS (Igland Garasjen, som produserer og selger nøkkelferdige villa- og rekkegarasjer) og Optimera Byggsystemer AS. Gjennom eierskap i Saint-Gobain Byggevarer AS eier Saint-Gobain virksomhetene Byggeplanktomta AS, Blokkfabrikktomta AS og Weber Leca (leca-produkter). Gjennom eierskap i Glava AS eier Saint-Gobain indirekte Sagveien 17 AS og Reform Fasade AS (fasadeprodukter). Øvrige selskaper som eies av Saint-Gobain i Norge er Saint-Gobain Abrasives AS (slipeverktøy), Saint-Gobain Autover Norge AS (bilglass), Leca Norge AS (leca-produkter), Saint-Gobain Ceramic Materials (produsent av silisiumkarbid - SIKA), Kleivane Utviklingsselskap AS (boligtomtutvikler i Sandnes), Saint-Gobain PAM Norge AS (produsent og teknologileverandør av duktile støpejernsprodukter) og Gyproc AS (gipsplateprodusent).

Saint-Gobain PAM Norge har noen leveranser av duktile støpejernsprodukter til kraftbransjen i Norge. Saint-Gobain og dets øvrige datterselskaper har i øvrig ikke overlappende virksomhet med utbygging og drift av småkraftverk eller innsatsfaktorer til dette.

3.1.2 Målaktiva

Norsk Grønnkraft AS ble stiftet som et dedikert småkraftselskap av fire energiselskaper (E-CO, Glitre, Akershus og Østfold) i 2004. I 2014 ble selskapet delt i to: et spesialisert driftsselskap og et spesialisert utbyggingsselskap. Driftsselskapet med 33 kraftverk i drift ble solgt til Hamburg-baserte Aquila Capital, mens eierne av Norsk Grønnkraft fortsatte på eiersiden i utbyggingsselskapet NGK Utbygging AS. NGK Utbygging eies i dag av Akershus Energi Vannkraft AS, Hafslund Eco AS, Glitre Energi AS og Østfold Energi AS, alle med en andel hver på 25 %.

NKGUs primære formål er å utvikle og bygge småkraftverk, og har i dag 6 ansatte, hvorav to er i oppsigelse (som har, uavhengig av transaksjonen, inngått nye

ansettelsesavtaler med Hywer). NGK Boring AS er et datterselskap opprettet for finansiering og drift av en tunnelboremaskin som brukes i NGKU AS' prosjekter.

De aktiva som utgjør Målaktiva er (i) prosjektene som beskrevet i punkt 2.1, (ii) NGKU AS' fire gjenværende ansatte og (iii) tunnelboremaskinen som ligger i NGKU Boring AS.¹

3.2 Oversikt over eierinteresser de involverte foretakene har utenfor konsernet, men innenfor de virksomhetsområder som berøres av foretakssammenslutningen

Hywer har ingen eierinteresser utenfor konsernet, men innenfor de virksomhetsområder som berøres av foretakssammenslutningen.

Målaktiva har ingen eierinteresser utenfor konsernet, men innenfor de virksomhetsområder som berøres av foretakssammenslutningen.

3.3 De involverte foretakenes omsetning og driftsresultat i Norge 2021

Navn	Omsetning	Driftsresultat
Hywer AS*	NOK 650 139 000	NOK 24 008 000
Brødrene Dahl AS*	NOK 7 509 070 000	NOK 405 734 000
Målaktiva** (NGKU AS)	NOK 124 573 000	NOK 5 704 000

* Saint-Gobains samlede omsetning i Norge i 2021 var ca [REDACTED]

** NGKU AS' samlede omsetning i 2021 er her allokert til Målaktiva. Den reelle omsetningen knyttet til disse, hensyntatt de Historiske Prosjektene og de Aktive Prosjektene, som ikke overføres, er således presumptivt noe lavere. Imidlertid, hvis en regner Målaktivas omsetning som summen av enterprise value for hvert kraftverk vil Målaktivas omsetning for 2021 være ca [REDACTED]

3.4 Navn på bransjeorganisasjoner de involverte foretakene er medlem av

Hywer er medlem av følgende bransjeorganisasjoner: Støttemedlem i Småkraftforeningen.

Målaktiva er ikke selv medlem av noen bransjeorganisasjon. NGKU AS er medlem av følgende bransjeorganisasjoner: Støttemedlem i Småkraftforeningen.

¹ NGKU eier ytterligere tre heleide datterselskaper (Røvassåga Kraftverk AS, Teigdalskraft AS og Øvre Kvemma Kraftverk AS). Det er ingen virksomhet i disse selskapene.

4. BESKRIVELSE AV RELEVANTE MARKEDER

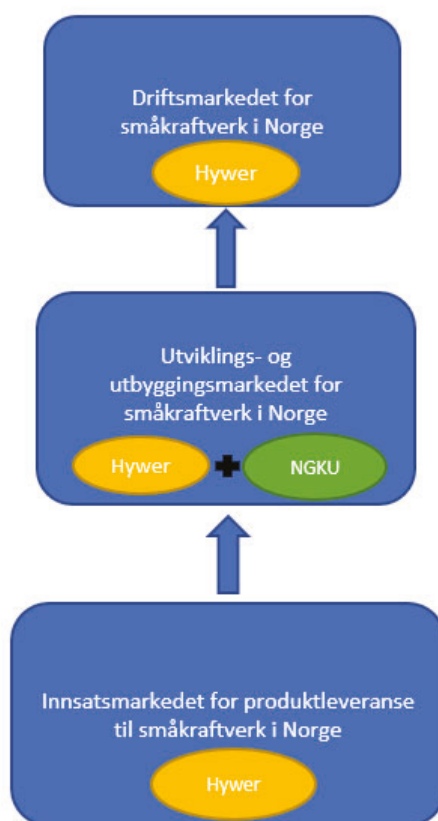
4.1 Innledning og oversikt

4.1.1 Partenes tilstedeværelse

Både Hywer og Målaktivas aktiviteter relaterer seg til småkraftverk i Norge.

Hywer er til stede i (i) innsatsmarkedene (rør, luker, ventiler osv) relatert til utbygging av småkraftverk i Norge, (ii) utvikling og utbyggingsmarkedet for småkraftverk i Norge, og (iii) driftsmarkedet for småkraftverk i Norge. Målaktiva er kun til stede i marked (ii) utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge.

Skissemessig kan dette illustreres slik:

4.1.2 Om det norske kraftmarkedet – utvikling og utbygging – særlig om småkraft

Om småkraftsektoren

Den norske kraftforsyningen består av vannkraft, vindkraft og varmekraft.

Vannkraft utgjør i dag 89 prosent av den norske kraftforsyningen, hvor ressursgrunnlaget avhenger av den årlige nedbørmengden. Ved inngangen til 2022 var

midlere årlig produksjon (beregnet gjennomsnittlig årlig produksjonsevne i et vannkraftverk) i det utbygde vannkraftsystemet beregnet til 137,9 terawattimer («TWh»), hvorav små kraftverk utgjør 12,2 TWh, altså mindre enn 10 % av samlet vannkraftproduksjon. Installert effekt for vannkraft i Norge er på 33 403 megawatt («MW»). Ved inngangen til 2022 var det under bygging 1,3 TWh ny vannkraft og ytterligere 3,8 TWh har fått utbyggingstillatelse som er ikke realisert ennå. Videre er det under konsesjonsbehandling 3,0 TWh ny vannkraftproduksjon.

I kraftbransjen skilles det mellom stor og liten vannkraft. Utbygging av vannkraftverk krever som den store hovedregel konsesjon etter vassdragslovgivningen. Større vannkraftutbygginger krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven og/eller vannressursloven, mens mindre kraftutbygginger (under 10 MW) behandles av NVE etter vannressursloven.

Små kraftverk er en fellesbetegnelse på vannkraftverk som er mindre enn 10 MW. Disse vannkraftverkene kan deles inn i mikrokraftverk (under 100 kW (0,1 MW)), minikraftverk (100 kW - 1 000 kW (0,1-1,0 MW)) og småkraftverk (1 000 kW - 10 000 kW (1-10 MW)).

Per 1. januar 2022 er det registrert 813 småkraftverk i Norge med samlet årsproduksjon på 11,4 TWh.² Innslagspunktet for grunnrenteskatt er på 10 MW. Grensen på 10 MW danner grunnlaget for skillet med stor vannkraft.

Det har over tid vært en konsolideringstendens i småkraftbransjen hvor profesjonaliserte aktører har blitt mer fremtredende og mange av prosjektene har blitt realisert av disse de siste årene. Aktørene inngår leieavtaler med grunneierne som eier fallet og elven. Porteføljeselskapene får utvikle og bygge ut kraftverket og drifte dette (typisk i 40 til 60 år) mot at grunneierne får en andel av verdiskapningen som kraftverket genererer (typisk 50 % av overskuddet eller en %-vis andel av inntektene). Når leieperioden er over, går kraftverket tilbake til grunneierne basert på en privatrettslig hjemfallsavtale.

I 2021 ble 53 nye småkraftverk, med en samlet vannkraftproduksjon på 0,7 TWh, satt i drift her i landet. Ifølge en rapport bestilt av Småkraftforeningen er potensialet mye større. Ifølge rapporten kan de norske småkraftverkene frem mot 2030 bygges ut med ytterligere 16,7 TWh.³ Denne potensielle ekstrakapasiteten ligger dermed godt over den samlede energien norsk vindkraftbransje produserte i 2021: 11,8 TWh. Det ligger også langt over anslaget Norges vassdrags- og energidirektorat gjorde for potensialet i opprusting og utvidelser, som de tallfestet til 7,6 TWh. En energimengde på 16,7 TWh tilsvarer omtrent det dobbelte av hovedstadens årlige strømbehov.

---

² En oversikt over det utbygde vannkraftsystemet finner på NVE's hjemmesider, <https://www.nve.no/energi/energisystem/vannkraft/>

³ Se omtale her: <https://www.aftenposteninnsikt.no/norge/stort-potensial-i-sm-kraftverk>

Småkraftsektoren – aktørene og verdikjeden

I småkraftmarkedet er det veldig mange ulike aktører, blant annet grunneiere/falleiere, utbyggere, leverandører (produkt og tjenester), småkraftseiere og investorer. Ofte er det grunneiere som leier ut elven til en utbygger/eier og lokale entreprenører som benyttes til utbygging og vedlikehold.

Noen småkraftverk utvikles og bygges lokalt, dette kan for eksempel være grunneiere som er bønder og ønsker å bygge/profusere kraft/elektrisitet selv (ofte referert til som private aktører). Videre finnes det flere profesjonelle aktører som har som sin virksomhet å utvikle og bygge småkraftverk for andre eller for å utvikle og bygge for seg selv (for eksempel kraftselskaper). Flere aktører utvikler og bygger også småkraftverk for å selge et eller flere (portefølje) småkraftverk på markedet. Videre er det aktører som hovedsakelig kjøper ferdige småkraftverk og drifter disse.

På leverandørsiden til småkraft er det mange ulike leverandører: anleggsentreprenører, byggentreprenører, produktleverandører, tjenesteleverandører mv. Flere av disse kan levere både til stor vannkraft og småkraft, for eksempel elektromekaniske leverandører, entreprenører, produktleverandører (rør, ventiler, konstruksjoner, turbiner) mv. Leveransene fra de ulike leverandørene er også forskjellige i de ulike byggeprosjektene, og leverandørene kan her ha en større eller mindre rolle i de ulike prosjektene. Flere aktører kan også være en totalleverandør av utstyr og tjenester til småkraftverk innenfor sitt segment.

Utbyggerne av småkraftverk varierer stort, alt fra en privat grunneier til mer profesjonelle aktører (blant annet Cloudberry Clean Energy ASA, Småkraft AS, Forte Vannkraft AS, Clemens Kraft AS, Norsk Vannkraft AS, Bekk og Strøm AS, Cadre AS, Tinfoss AS og Blåfall AS). Mange av de private aktørene eies av ulike investeringsfond, både norske og utenlandske. I tillegg kommer alle kraftselskapene (eller selskaper eid av kraftselskaper) rundt om i Norge som driver innenfor vannkraft. En oversikt over alle søknader, tiltakshaver mv er tilgjengelig på NVE sine nettsider.⁴

Etter at et småkraftverk er ferdig bygd og satt i drift er det ulike aktører som tilbyr tjenester innenfor drift og vedlikehold. Det er også flere leverandører som i tillegg til å drifte sine egne kraftverk også tilbyr drifts- og vedlikeholdsavtaler til tredjeparter.

4.2 Innsatsmarkedene – til utbygging av småkraftverk (kun Hywer)

Utbygging av småkraftverk i Norge krever en rekke innsatsfaktorer; alt fra regulære gravemaskintjenester til levering av rør, luker, ventiler mv.

Målaktiva har ingen aktivitet i innsatsmarkedene overhodet. Målaktiva opererer rett nok en tunnelboremaskin siden 2019, men dens aktivitet frem til i dag har vært forbeholdt NGKUs egne prosjekter (egne kraftverksprosjekter eller helhetlige EPC-

---

⁴ Kilde: <https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/>

kontrakter for andre prosjekteiere). Målaktiva er imidlertid, som andre utbyggere av småkraftverk, en kunde hva gjelder innsatsfaktorer.

Hywer (melder), på den annen side, leverer en rekke innsatsfaktorer i oppstrømsmarkedet. Dette omfatter blant annet:

- *Ventiler:* Kuleventiler, dreiespjeldventiler, luftventiler og sluseventiler/turbinventiler;
- *Rør:* Duktile støpejernsrør (Saint Gobain PAM Norge AS), GRP rør, PE rør, stålrør og koblinger;
- *Luker:* Inntaksluker, tappeluker, nødstengluke, minstevannføringsluke, spyleluke, stengeluke, glideluke og rulleluke;
- *Stållkonstruksjoner:* Rør i fundamentforankringer, inntak, rørbuer, høytrykksdeler til rør, varegrinder/finnister, bjelkestengsel og minstevannføring.

Det finnes ingen offentlige data, men det er Hywers beste estimat at innsatsmarkedene til utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge genererer en omsetning på flere milliarder per år. Hywers omsetning for innsatsfaktorer er på [REDACTED]. Hywers konkurrenter i Norge omfatter store aktører som blant andre Bilfinger, Veidekke, Omikraft, Eviny, Statkraft, Skanska, AF Gruppen og Entreprenørservice.

Det er på det rene at produkter som ventiler, rør, luker, stållkonstruksjoner og andre innsatsfaktorer ikke er gjensidig substituerbare. Teknisk vil det derfor være åpent for å identifisere et relevant produktmarked for hvert av de ulike produktgruppene, evt. med videre segmentering på eksempelvis teknologi eller størrelse innenfor hver produktgruppe. Likeledes vil flere av produktgruppene omfattes av et geografisk marked som mest sannsynlig er større enn Norge, det vil spesielt gjelde dyrere innsatsfaktorer hvor transportkostnader har mindre betydning. For denne meldingen legges det derfor til grunn at markedet er minst nasjonalt i utstrekning.

Etter Partenes oppfatning er det ikke nødvendig med en presis markedsavgrensning for innsatsmarkedene. For det første vil ikke den vertikale relasjonen utløse ytterligere informasjonskrav etter konkurranseloven med forskrifter uavhengig av enhver rimelig markedsavgrensning, altså slik at partenes samlede markedsandel ikke overskrider 30 % på hvert av de respektive markedene. For det andre, og viktigere, er det Partenes klare oppfatning at foretakssammenslutningen ikke vil ha noen utestengende virkning for noen av de produkter Hywer leverer til utvikling og utbyggingsmarkedet for småkraftverk i Norge. Oppstrømsmarkedene er preget av at kundene har stor valgfrihet når det kommer til leverandør av produkter og kundene vil alltid kunne velge blant en rekke leverandører. Foretakssammenslutningen endrer ikke på dette bildet.

I punkt 4.4.3 har Partene for øvrig oppgitt navn på sine største konkurrenter i nedstrømsmarkedet (utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge) – som også er de mest relevante kundene for innsatsfaktorer i relasjon til småkraftverkmarkedene.

4.3 Drift av småkraftverk i Norge (kun Hywer)

Når et småkraftverk er ferdig utbygd går prosjektet over i en driftsfase, enten administrert av eier selv eller av et eksternt selskap.

Hywer har også virksomhet tilknyttet drift av småkraftverk i Norge.

Målaktiva, derimot, er et rent utbyggingsselskap. Det har tatt hånd om utvikling og utbygging og idriftsettelse, og etter at et kraftverk er satt i drift og alt fungerer som det skal har kraftverket blitt overført til et driftsselskap - historisk ofte til Småkraft AS.

Hva gjelder det relevante marked et det naturlig å se på drift av småkraftverk som et eget produktmarked. Drift av større kraftverk administreres på en annen måte, dvs. gjennomgående av kraftverkene selv. Det er Partenes oppfatning at det heller ikke er naturlig å innlemme andre driftstjenester i dette markedet. Videre er det naturlig å se på det geografiske markedet som nasjonalt da de aktuelle aktørene opptrer er til stede i hele Norge.

Det finnes, etter det melder kjenner til, ikke data for størrelsen på driftsmarkedet. Hywers beste estimat for total omsetning i markedet for drift av småkraftverk i Norge er i størrelsesorden NOK 180 - 200 millioner. I et slikt relevant marked er Hywers markedsandel begrenset [REDACTED]

De store aktørene i driftsmarkedet er de følgende (i antall anlegg - totalantallet, 813, hentet fra NVEs nettsider):

Selskap	Antall anlegg	Markedsandel
Småkraft	160	Ca. 20 %
Clemens Kraft	60	Ca 7 %
Proxima Hydrotech	20	2,4 %
Captiva Capital	20	2,4 %
Dalane Kraft	15	2 %
Hywer	6	< 1 %
Andre	532	+/- 65 %

Det anføres at foretakssammenslutningen og Hywers markedsandel i driftsmarkedet - [REDACTED] og < 1 % i antall - samt den vertikale relasjonen til utbyggingsmarkedet, ikke vil påvirke konkurransen i noe relevant marked.

For god ordens skyld bemerkes at det som en del av Avtalen inngås en driftsavtale med selger (gjenværende eier NGKU AS) for drift av de Historiske og De Aktive Prosjektene. I antall vil dette isolert sett øke Hywers markedsandel noe, men den vil fortsatt være begrenset [REDACTED] og under enhver omstendighet [REDACTED] Det

bemerkes for øvrig at eier (NGKU AS) har en vanlig oppsigelsesklausul for denne driftsavtalen.

4.4 Hovedmarkedet (potensielt berørt marked): Markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge

4.4.1 Markedsavgrensning

Produktavgrensning

Både Hywer og Målaktiva er virksomme innen utvikling og utbygging av småkraftverk. Markedsavgrensningen er, så vidt vites, ikke adressert i vedtakspraksis verken fra Europakommisjonen eller Konkurransetilsynet.

Når det gjelder produktmessig avgrensning er det Partenes oppfatning at det er naturlig å se utvikling som en del av markedet for utbygging, da utvikling av småkraftverk ikke er en separat tjeneste eller en aktivitet som genererer en separat omsetning. Utvikling på dette området vil, etter Partenes oppfatning, være å anse som en integrert del av utbyggingsmarkedet.

Videre er det en problemstilling om markedet er større enn utvikling og utbygging av småkraftverk, altså om markedet også inkluderer utvikling og utbygging av større kraftverk. Det finnes argumenter for å utvide markedet. Imidlertid medfører regulatoriske rammer og kraftbeskatningsregimet at kraftverk som kunne vært noe større enn det som i dag defineres som småkraftverk skaleres ned til grensen for småkraftverk. Partenes aktiviteter er også relatert til småkraftverk, så det fremstår praktisk hensiktsmessig å fokusere på en slik avgrensning for denne vurderingen, uten at det er nødvendig med en endelig markedsavgrensning.

Geografisk avgrensning

Det er Partenes oppfatning at den naturlige geografiske avgrensningen av det relevante markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk er nasjonalt, altså Norge.

Det er visse argumenter for en videre avgrensning, eksempelvis å inkludere Island hvor Hywer også har noen prosjekter til vurdering. Målaktiva er imidlertid ikke til stede i andre markeder enn Norge. Av faktiske årsaker – topografi og medfølgende svært begrenset antall med småkraftverk – er det ikke naturlig å inkludere Sverige.

De ulike aktørene er til stede i hele Norge, og det gjelder også Partene. Tilstedeværelse i markedet fordrer ikke lokal eller regional tilknytning. Partene finner derfor ikke viktige argumenter for en snevrere geografisk markedsavgrensning.

4.4.2 Oversikt over markedet | Partenes markedsandeler

Både Hywer og Målaktiva har virksomhet i markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge. Markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk er et marked som har økt i størrelse i den senere tid, og både Hywer og Målaktiva er relativt nye markedsaktører. Markedet anses fortsatt å være i klar ekspansjon, med ca. 300 ubrukte konsesjoner til utvikling av småkraftverk.

Siden markedet består av realiseringen av prosjekter bør markedsandeler mest presist angis som et gjennomsnitt over noe tid, fordi den enkelte aktørs omsetning vil variere stort fra år til år (alt etter når prosjektene rent faktisk selges). Nedenfor følger en tabell over Partenes beste estimat over totalmarkedet og Partenes respektive markedsandeler.

Ved utregning av markedsandeler og det totale markedet er det tatt utgangspunkt i gjennomsnittstall fra de siste fem årene. Totalmarkedet er regnet ut fra Partenes beste estimat gigawattime («GWh») på småkraftverk som har blitt satt i drift det aktuelle året og konservativt antatt snittverdi per kilowattime («kWh») (som representerer antatt kostnad/omsetning knyttet til bygging).

	2018	2019	2020	2021	snitt
Totalmarked (estimert)	378 GWh x 4,25 kr/kWh = MNOK 1 606,5	259 GWh x 4,5 kr/kWh = MNOK 1 165,5	290 GWh x 4,75 kr/kWh = MNOK 1 377,5	597 GWh x 5 kr/kWh = MNOK 2 985	MNOK 1783
Hywer					
Målaktiva					

Det er Partenes beste estimat at deres samlede markedsandel for siste fireårsperiode utgjør et snitt [redacted] og fluktuerende (både opp og ned) i tråd med ferdigstilte prosjekter gjennom perioden.

Med en så lav samlet markedsandel, og med en så beskjeden økning i markedsandel, er det et faktum som i seg selv gjør det usannsynlig at Transaksjonen vil kunne begrense konkurransen i strid med konkurranseloven § 16.

Videre, som en ser fra tabellen øker volumet kraftig fra 2020 til 2021, og markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk er fortsatt i utvikling og det forventes fortsatt vekst.

Småkraftforeningen uttalte i september 2022 at det er 40 småkraftverk under bygging i Norge, med stort tempo i utbyggingene. Til dette kommer at mange småkraftverk per i dag ikke er bygd ut. Tall fra NVE viser at det er gitt konsesjon til hele 336 småkraftverk

som ennå ikke er bygd. Ifølge Småkraftforeningen er potensialet for ny småkraft 17 TWh. Skulle alt bli bygd ut, vil det øke vannkraftproduksjonen i Norge med 12,3 %.⁵

Det er en rekke aktører i markedet, og etter hvert som markedet utvides forventes nye aktører å etablere seg – noe som igjen vil utøve et konkurransepress på Partene og styrke konkurransen.

Markedet er ikke preget av etableringshindre av betydelig grad som relevant for konkurransen, verken rettslige, faktiske eller økonomiske. For småkraftverk som krever konsesjon har imidlertid NVEs saksbehandlingskapasitet vært en «flaskehals» – for alle aktører. For enkelte prosjekter vil også manglende nettilgang være årsak til at et prosjekt ikke blir bygd ut. Ingen av disse faktorene er imidlertid, i streng forstand, etableringshindre for utbyggere og entreprenører i utbyggingsmarkedet, men faktorene påvirker hvor fort markedet vil vokse.

Fra et kundeperspektiv vil markedet vil også etter Transaksjonen være preget av at kundene kan velge mellom leverandører som de ønsker å benytte seg av, avhengig av leverandørens evne til gunstig prosjektering og planlegging for utbyggingen og medfølgende lønnsomhet. Prisene reguleres dermed i stor grad etter hvilken lønnsomhet leverandørene klarer å prosjektere for, som igjen beror på den menneskelige kompetansen og ressurser hos leverandørene.

Partene anfører at Transaksjonen verken har negative koordinerte eller ikke-koordinerte effekter på konkurranse – og at Transaksjonen ikke vil kunne begrense konkurransen i strid med konkurranseloven § 16. Tvert imot er det Partenes oppfatning at Transaksjonen vil styrke konkurransen i markedet og være til fordel for kundene ved at Hywers konkurranseevne på pris og kvalitet øker.

4.4.3 Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste konkurrenter – markedsandeler – virkninger

Konkurrent	Markedsandel omsetning /
Småkraft	15 % - 20 %
Clemens Kraft	12 - 17 %
Blåfall	12 - 17 %
Tinfos	8 - 13 %
Cadre	8 - 13 %

⁵ Se uttalelser i Teknisk ukeblad her: [40 småkraftverk er under bygging i Norge: Tror småkraft kan gi 17 TWh - Tu.no](#)

Det finnes ingen offentlige tilgjengelige data som viser omsetning eller markedsandeler til de ulike aktørene i markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge. Som påvist i punkt 4.4.2 er det dertil slik at en relevant markedsandel best estimeres som et snitt over flere år, noe som gjør det meget vanskelig og tilnærmet umulig for Partene å gi et godt estimat. Markedsandelene angitt over er Partenes beste estimat basert på deres generelle kunnskap om markedet.

Det forventes at Transaksjonen vil bedre konkurransevnen til Partene ved den sammenslåtte enheten, med den virkning at konkurransen i markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge styrkes.

4.4.4 Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste kunder – andel av salg – virkninger

Hywer (Hywer har kun fire kunder)

Kunde	Andel av salg

Målaktiva

Kunde	Andel av salg

Det forventes at Transaksjonen vil bedre konkurransevnen til Partene ved den sammenslåtte enheten, med den virkning at konkurransen i markedet for utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge styrkes og at kundene vil oppleve kvalitativt bedre og mer prisgunstige tilbud fra Hywer.

4.4.5 Utvikling/Utbygging: Partenes viktigste leverandører – andel av innkjøp – virkninger

Hywer

Leverandør	Andel av innkjøp

Målaktiva

Leverandør*	Andel av innkjøp

* Målaktiva benytter seg av ulike anleggsentreprenører og byggeentreprenører på ulike prosjekter, med 40 % av andel av innkjøp generert av anleggsentreprenører og 20 % av byggeentreprenører. I tabellen er de største aktørene tatt med (tre anleggsentreprenører og én byggeentreprenør, sistnevnte), uten at dette er faste leverandører for Målaktiva og derfor vanskelig å angi andel av innkjøp.

Det forventes at Transaksjonen i noen grad vil styrke Partene ved den sammenslåtte enhetens mulighet for synergier ved innkjøp, til det beste for konkurransen og Hywers kunder. Virkningen forventes imidlertid å være noe begrenset.

4.5 **Vertikalt berørte eller vertikalt forbundne markeder**

Det foreligger ingen vertikalt berørte markeder hvor minst to parter er vertikalt forbundet og deres markedsandel overstiger 30 prosent på hvert av de respektive markedene.

Det foreligger heller ingen vertikalt forbundne markeder hvor en av Partene eller Partene sammen har en markedsandel som overstiger 30 prosent på ett av markedene.

For god ordens skyld – som det allerede fremgår – nevnes imidlertid at det er en vertikal relasjon mellom de tre markedene (i) innsatsfaktorer til utbygging av småkraftverk i Norge (Hywer), (ii) utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge (Hywer og målselskap) og (iii) drift av småkraftverk i Norge (Hywer).

Transaksjonen vil ikke gi den sammenslåtte enheten mulighet eller insentiv til å hindre konkurrenter av Hywer tilgang til innsatsvarer. Transaksjonen vil heller ikke gi den sammenslåtte enheten mulighet eller insentiv til å hindre konkurrenter av Hywer i nedstrømsmarkedet (drift av småkraftverk).

Hva gjelder de største kundene for innsatsfaktorer i utbyggingsmarkedet for småkraftverk er disse de samme som Partenes konkurrenter angitt i punkt 4.5.2.

I driftsmarkedet er Hywers markedsandel begrenset [REDACTED] etter gjennomføring av Transaksjonen, og det er etter Partenes mening ikke sannsynlig at den vertikale relasjonen vil hindre konkurrenter i noe marked.

Transaksjonen vil følgelig ikke hindre effektiv konkurranse og den vertikale relasjonen gir derfor ikke grunnlag for å gripe inn mot Transaksjonen i medhold av konkurranseloven § 16.

5. REDEGJØRELSE FOR EVENTUELLE EFFEKTIVITETSGEVINSTER

Gjennom etablering av felles innkjøp og utvikling er det ventet at Transaksjonen vil medføre effektivitetsgevinster innen utvikling og utbygging av småkraftverk i Norge. Transaksjonen vil gjøre at kompetanse og arbeidskraft fra flere ledd i utviklingen av småkraftverk knyttes sammen. Dette vil igjen effektivisere utbygging av vannkraft i Norge og realisere et stort uutnyttet potensial for kraftproduksjon. Mer overordnet vil dette gi en god utnyttelse av naturressursene i Norge og bidra til miljøvennlig kraftproduksjon, som er samfunnsøkonomisk gunstig og ønskelig.

Videre vil den påtenkte Transaksjonen øke fokuset på småkraftbransjen, og kan virke stimulerende for andre virksomheter til å etablere seg eller utvide/styrke sin virksomhet. Ved en samling av tjenestetilbudet rettet mot eiere eller andre som ønsker å utvikle småkraftverk vil man også gjøre utviklingsprosessen lettere og mer effektiv for kundene, som gjør det mer attraktivt å utvikle småkraftverk. En realisering av en slik effekt vil trolig ikke oppnås på andre vis en sammenslåing av kompetanse og ressurser.

6. TILSYN - ANDRE LANDS KONKURRANSEMYNDIGHETER

Transaksjonen er ikke underlagt krav om tilsyn i andre jurisdiksjoner. Foretakssammenslutningen vil kun meldes til Konkurransetilsynet i Norge.

7.   **TRANSAKSJONSAVTALEN**

Kopi av transaksjonsavtalen med vedlegg følger vedlagt som:

Vedlegg 1: Avtale om drift og overdragelse av virksomhet, signert 4. oktober 2022.

8.   **DE INVOLVERTE FORETAKENES SISTE ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP**

Utskrift av Hywers årsberetning og årsregnskap følger vedlagt som:

Vedlegg 2: Hywer AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

Utskrift av Brødrene Dahl AS' - kontrollerende eier i Hywer - årsberetning og årsregnskap følger vedlagt som:

Vedlegg 3: Brødrene Dahl AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

Utskrift av NGK Utbygging AS' årsberetning og årsregnskap følger vedlagt som:

Vedlegg 4: NGK Utbygging AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

9.   **OPPRETTELSE AV FELLESCORETAK**

Kommer ikke til anvendelse.

10.   **FORSLAG TIL OFFENTLIG VERSJON AV MELDINGEN**

Hywers forslag til offentlig versjon av meldingens hoveddel følger vedlagt som:

Vedlegg 5: Forslag til offentlig versjon av meldingen

Hywer anmoder om at følgende vedlegg unntas offentlighet i sin helhet: Vedlegg 1 - transaksjonsavtalen

Merke- og begrunnelsesplikten fremgår av:

Vedlegg 6: Merking og begrunnelser for unntak av visse opplysninger fra offentlighet i offentlig versjon av meldingen

- - -

[signatur]

Odd Stemsrud

Advokat | Partner

Vedlegg:

Vedlegg 1: Avtale om drift og overdragelse av virksomhet, signert 4. oktober 2022.

Vedlegg 2: Hywer AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

Vedlegg 3: Brødrene Dahl AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

Vedlegg 4: NGK Utbygging AS - 2021 Årsberetning og årsregnskap

Vedlegg 5: Forslag til offentlig versjon av meldingen

Vedlegg 6: Merking og begrunnelser for unntak av visse opplysninger fra offentlighet i offentlig versjon av meldingen